

Kniha roku Nakladatelství Academia vysvětluje chování živočichů

19.9.2025 - Zuzana Dupalová, Luděk Svoboda | Akademie věd České republiky

Dva a půl roku práce, dva a půl kilogramu - i takovými „mírami“ se může pochlubit kniha Marka Špinky, Jana Havlíčka, Ivety Štolhoferové, Daniela Frynty a kolektivu. Učebnice Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a evoluce chování živočichů, kterou vydalo Nakladatelství Academia, uspěla jako nejlepší původní vědecká a populárně-naučná práce a zároveň se stala knihou roku, a tedy absolutním vítězem. Cenu v podobě křišťálové plastiky předával předseda Akademie věd ČR Radomír Pánek.

„Děkujeme Akademii za skvělou péči o naši knihu. Její příprava nám trvala dva a půl roku a nakonec nabyla rozsahu, který jsme nečekali,“ poznamenal na ceremoniálu Marek Špinka a poděkoval všem, kteří se na publikaci podíleli: „Témata v ní zpracovávali nejlepší odborníci, jaké v Česku a na Slovensku v daných oborech máme.“

Krásné a funkční

Za překlad vědecké nebo populárně-naučné práce převzali ocenění Kateřina Šolcová, Magda Králová a Zdeněk Žalud za knihu *Korespondence Jana Marka Marciho z Kronlandu*, kterou vydalo nakladatelství Filosofia. „Marciho korespondence ilustruje podoby fungování raně novověkých učenecských sítí v neklidném období třicetileté války a v následujících dekadách sedmnáctého století,“ řekla Kateřina Šolcová a poděkovala i kolegům a kolegyním, s nimiž autoři průběžně konzultovali různé odborné detaily: „Kniha má velký záběr a jsme rádi, že se povedla i graficky a výtvarně – je krásná a funkční.“

V kategorii slovník nebo encyklopedická publikace zvítězila antologie Pavla Janouška, Lenky Jungmannové a Ivy Mikulové *České protektorátní drama*. Kniha představuje 12 divadelních a šest rozhlasových her, které vznikly a/nebo byly uvedeny v období protektorátu a z nichž zhruba polovina není čtenářsky dostupná či dokonce nikdy nebyla publikována. „Děkuji svému domovskému pracovišti, Ústavu pro českou literaturu, a také Akademii za skvělý profesionální a odborný servis,“ řekla Lenka Jungmannová.

Výtvarným zpracováním zaujalo porotu dílo *Orel rozsápe orla* v podání Heleny Šantavé. Kniha se věnuje poválečné tvorbě českého malíře, sochaře a teoretika Emila Filly a jeho vztahu k čínskému umění a komunistické ideologii. Autorku grafického ztvárnění, jak podotkla, překvapila jedinečnost sbírky, kterou Emil Filla nashromáždil: „Šlo o krásnou práci. Pro knihu jsem vybrala specifickou vazbu, věřím, že čtenáře zaujme a dlouho jim bude dělat radost.“

Cenu poroty obdržel Jiří Witzany s kolektivem autorů za publikaci *Obnova, sanace a rekonstrukce historických staveb*. Zaměřuje se na komplexní problematiku historických a památkově chráněných staveb zděných, dřevěných, betonových a ocelových konstrukcí realizovaných do první poloviny 20. století. „Kniha vznikala patnáct let, máme z ní velkou radost. Poděkování za trpělivost patří i Akademii,“ vyzdvihla Klára Kroftová, která svého otce, Jiřího Witzanyho, na ceremoniálu zastupovala. I tato rozsahem i obsahem bohatá kniha se pyšní svou velikostí: váží totiž více než šest kilogramů.

Bestsellerem roku se stal *Český bestiář* ředitele Nakladatelství Academia Jiřího Padevěta, který při převzetí ocenění uvedl, že je rád, že má jeho kniha úspěch a že jde o poučné čtení – i proto připravuje druhý díl.

V 17. ročníku soupeřilo padesát publikací vydaných v roce 2024 v Nakladatelství Academia nebo v pracovištích Akademie věd ČR. Vítěze vybírala desetičlenná porota v čele s fyzikem a vysokoškolským pedagogem Ivo Krausem.

Studentská soutěž

Na ceremoniálu se předávaly i ceny Studentské soutěže Nakladatelství Academia. Ve 13. ročníku vybírala porota z 21 magisterských prací obhájených mezi 1. listopadem 2023 a 31. říjnem 2024. Vítězné vyjdou knižně do jednoho roku v Nakladatelství Academia

V kategorii humanitní a společenské vědy zvítězila Petra Hanáková s prací *Stát se užitečným církvi i státu. Josefinské generální semináře na příkladu semináře v Hradisku u Olomouce* obhájenou na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy. Vítězem ve vědách o živé přírodě a chemických vědách se stala Leona Zuzáková z Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity s prací *Fotografická galerie vybraných povrchových struktur rostlin*. V kategorii vědy o neživé přírodě nejvíce zaujala porotu práce *Kružnice v širších souvislostech* Kláry Novákové obhájená na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy.

Ceny Nakladatelství Academia

Kniha roku: *Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a evoluce chování živočichů* – editoři Marek Špinka, Jan Havlíček, Iveta Štolhoferová a Daniel Frynta

Nejprodávanější kniha roku 2024: *Český bestiář* – Jiří Padevět

Cena poroty: *Obnova, sanace a rekonstrukce historických staveb* – Jiří Witzany a kolektiv

Původní vědecká nebo populárně-naučná práce: *Etologie. Mechanismy, ontogeneze, funkce a evoluce chování živočichů* – editoři Marek Špinka, Jan Havlíček, Iveta Štolhoferová a Daniel Frynta

Překlad vědecké nebo populárně-naučné práce: *Korespondence Jana Marka Marciho z Kronlandu* – překlad Kateřina Šolcová, Magda Králová a Zdeněk Žalud

Slovník nebo encyklopedická publikace: *České protektorátní drama* – Pavel Janoušek, Lenka Jungmannová a Iva Mikulová

Výtvarné zpracování: *Orel rozsápe orla* – grafická příprava Helena Šantavá

Vítězné práce Studentské soutěže Nakladatelství Academia

Humanitní a společenské vědy: *„Stát se užitečným církvi i státu“. Josefinské generální semináře na příkladu semináře v Hradisku u Olomouce* – Petra Hanáková (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy)

Vědy o živé přírodě a chemické vědy: *Fotografická galerie vybraných povrchových struktur rostlin* – Leona Zuzáková (Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity)

Vědy o neživé přírodě: *Kružnice v širších souvislostech* – Klára Nováková (Matematicko-fyzikální fakulta Univerzity Karlovy)

Medailonky nominovaných knih a videozáznam najdete na YouTube kanálu Nakladatelství Academia.

Text: Zuzana Dupalová a Luděk Svoboda, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Foto: Josef Landergott, Divize vnějších vztahů SSČ AV ČR

Text a fotografie jsou uvolněny pod svobodnou licencí Creative Commons

<https://www.avcr.cz/cs/o-nas/aktuality/Kniha-roku-Nakladatelstvi-Academia-vysvetluje-chovani-zivoci-chu-00001>